

Biuletyn Polonistyczny

31.01.2017

Data wydarzenia: 25.10.2017 g.09:00 - 27.10.2017 g.20:00

Wielkie Pomorze - wojna i pokój / międzynarodowe sympozjum

Typ wydarzenia: Konferencja

Miejscowość: Słupsk

Organizatorzy: Akademia Pomorska w Słupsku, Instytut Filologii APS, Instytut Kaszubski w Gdańsku, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku

Grupy docelowe: Doktoranci, Samodzielni Pracownicy Naukowi, Doktorzy

---

Instytut Polonistyki Akademii Pomorskiej, Instytut Kaszubski oraz Muzeum Pomorza Środkowego zapraszają na szóstą edycję międzynarodowego sympozjum "Wielkie Pomorze" pod hasłem "Wojna i pokój", które odbędzie się 26-27 października 2017 r. w Słupsku.

Dotychczasowe edycje sympozjum poświęcone były problematyce mitu przestrzeni pomorskiej, tożsamości kulturowej, kultury artystycznej, problematyce konfesji religijnej oraz zjawisk socjologicznych. Teraz, w skomplikowanej sytuacji politycznej i cywilizacyjnej Europy, warto, aby omówić zjawiska wielkich przewartościowań, wielu konfliktów oraz ugód, jakie się dokonywały na terytorium Wielkiego Pomorza.

Na zgłoszenie tematu i krótkiego planu wystąpienia czekamy do końca kwietnia 2017 roku. Opłata konferencyjna sympozjum wynosi 300 zł.

W założeniach sympozjum pragniemy wypowiadać się nie tylko w formie akademickiej, ale również dopuścić do głosu w dyskusjach panelowych przedstawicieli środowisk pozanaukowych, np. duchownych, pasjonatów historii lub kulturoznawstwa. Namysł nad tematyką "Wielkie Pomorze. Wojna i pokój" realizowany będzie w trakcie Konfrontacji Kulturowych w formach sympozjum naukowego, spotkania autorskiego oraz projekcji filmów.

Daniel Kalinowski

Trzy razy Wielkie Pomorze... Jak dotąd...

Mit kulturowy „Wielkiego Pomorza” od wieków wpływał na myślenie artystów, polityków oraz zwykłych Pomorzan. „Wielkie Pomorze” to koncepcja i rzeczywistość wypracowana dzięki politycznej aktywności władców dynastii Gryfitów, którzy

swoje księstwo pomorskiego doprowadzili do imponującej rozległości terytorialnej... Epitet „Wielkie” może się zatem odnosić do geograficznego zasięgu ziem pomorskich, choćby tego, które niegdyś wywalczył Bogusław X - od Reknicy na zachodzie po ziemię Łęborską na wschodzie. „Wielkie” może istnieć w sensie politycznym i społecznym - jak kiedyś pisał Lech Bądkowski - wskazujący na tereny od Odry po Elbląg i Toruń. „Wielkie Pomorze” to w końcu formuła dotycząca osobistego, indywidualnego odbioru świata ludzi, którzy w szczególny sposób czują się związani z tym właśnie miejscem na mapie świata.

„Wielkość” Pomorza zależy od rangi, jaką swej przestrzeni życiowej nadają jego rdzenni czy też napływowi mieszkańcy. Pomorze wyróżnia się bogatą, ale i wciąż dyskutowaną pod względem etnicznym, politycznym i religijnym przestrzenią kulturową. Jawi się ono jako obszar wielu ojczyzn, również jako terytorium momentami konfliktowe w postaci ojczyzn podzielonych, do których przyznawać się chcą odmienne środowiska etniczne. Zastajemy więc sytuację, w której dochodzi do wielorakiego (i niekiedy sprzecznego) interpretowania procesów historycznych, wydarzeń i postaci, w której następuje złożone symbolizowanie kategorii czasoprzestrzennych, a także do różnego waloryzowania motywów kulturowych ściśle związanych z tym obszarem pogranicza. Dla wielu grup społecznych jak choćby Kaszubów, Kociewiaków, Borowiaków, Powiślan Pomorze jest ojczyzną „od zawsze”, dla innych z kolei, na przykład Niemców - ojczyzną utraconą. Z kolei dla Ukraińców czy Białorusinów ziemią stosunkowo niedawno oswojoną. Konfrontacje kulturowe, o których chcę tutaj kilka słów napisać mają za zadanie przedstawić złożone *spectrum* mitycznego postrzegania pomorskości, odsłonić różne kulturowe, ideowe czy artystyczne uwarunkowania danej kreacji rzeczywistości pomorskiej.

Międzynarodowe Konfrontacje Kulturowe "Wielkie Pomorze" to cykl przedsięwzięć opisujących przestrzeń literacką, artystyczną, kulturową, socjologiczną i antropologiczną Pomorza, które miały już swoje trzy odsłony: w 2007 roku hasłami przewodnimi były: *Mit i literatura*, w 2009 *Tożsamość i wielokulturowość*, w 2011 *Kultura i sztuka*. W następnych edycjach pojawią się jeszcze *Wierzenia i religie* a także *Spółeczności i narody*. Konfrontacje organizowane są przede wszystkim przez Instytut Polonistyki Akademii Pomorskiej w Słupsku, mając w osobach Adeli Kuik-Kalinowskiej i Danielu Kalinowskim swych kierowników merytorycznych. Od początku jednak współorganizatorami przedsięwzięć Konfrontacji są Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Instytut Kaszubski w Gdańsku oraz Starostwo Powiatowe w Słupsku oraz Urząd Miasta w Słupsku. Na Konfrontacjach spotkają się przedstawiciele polskiego, kaszubskiego oraz niemieckiego środowiska naukowego i artystycznego, reprezentujący różne jednostki naukowe oraz ośrodki kulturowe m.in. Józef Borzyszkowski, Cezary Obracht-Prondzyński, Tadeusz Linkner, Krystyna Turo, Jowita Kęcińska-Kaczmarek, Klaus Hammer, Isabel Sellheim czy Jan Perszon. Warto podkreślić, że Konfrontacje nie są tylko panelem naukowo-dyskusyjnym, ale również działaniami promocyjno-artystycznymi. To stąd prezentacje książek (Andrzej Żurowski - 2007), koncerty (Leszek Kułakowski i Joanna Szroeder - 2007, Daniel Odija i Marcin Dymiter - 2009), przedstawienia (*Remus* Teatru „Dialogus” - 2007, widowisko Moniki Zytke i ks.

Henryka Romanika *Na głębinie* - 2011), projekcje filmów (*Egzamin* - 2007, *Bilder aus Ostpommern* - 2009) czy wystawy fotograficzne (Zdzisław Pacholski - 2011).

W Konfrontacjach przywołujemy zatem literacką i historyczną przestrzeń Wielkiego Pomorza, aby przedstawić jakie ośrodki kultury, grupy twórców i osobowości artystyczne pojawiały się w geograficznej przestrzeni od Gdańska do Lubeki. Analizujemy najważniejsze akty kultury pomorskiej, tak w porządku historycznym, jak i w porządku aksjologicznym. Zwłaszcza to drugie wydaje się dziś szczególnie istotne, ponieważ zmusza nas do przewartościowania takich haseł i terminów jak: nacjonalizm, regionalizm, prowincja, oryginalność i ludowość. W ten sposób dyskusja nad wydawałoby się regionalnymi aktami kultury Pomorza staje się namysłem nad pryncypiami tradycji europejskiej. Międzynarodowe Konfrontacje Kulturowe "Wielkie Pomorze" określają rzeczywistość kulturową Pomorza, przede wszystkim przy pomocy analizy przejawów życia artystycznego realizowanego w tradycji polskiej, niemieckiej i kaszubskiej, to one bowiem najwięcej wniosły twórczego fermentu w tę ziemię.

Wielkie Pomorze rozpoczyna się od małej ojczyzny. Od emocjonalnego uświadamiania sobie własnego domu i jego najbliższego otoczenia: drzewa, kamienia i wody. Potem perspektywa się rozszerza... Zaczyna się myśleć o okręgu, pobliskich miastach i regionie w kategoriach jedności historycznej i kulturowej. Myśl o Wielkim Pomorzu nie prowadzi do wyłączenia z ojczyzny czy poczucia narodu. To raczej decyzja o zanurzeniu się w świat przeszłości, aby go możliwie w pełny sposób przeżywać tu i teraz. To przekonanie, że na Wielkim Pomorzu wypracowano takie sposoby przeżywania rzeczywistości, które wciąż warto utrzymywać. Także w przyszłości.

PROGRAM:

środa, 25 października

Miejska Biblioteka Publiczna w Słupsku, ul. Grodzka 3

- **godz. 17.30** - prezentacja portalu internetowego „Biuletyn Polonistyczny”, mgr Mariola Wilczak (IBL PAN Warszawa)
- **godz. 18.00** - promocja książki ***Wielkie Pomorze. Społeczności i narody*** pod red. Adeli Kuik-Kalinowskiej i Daniela Kalinowskiego, Słupsk-Gdańsk 2017

prowadzenie: Dyrektor Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku **Marzenna Mazur**, Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marii Dąbrowskiej w Słupsku **Danuta Sroka**

czwartek, 26 października

Sala Rycerska Muzeum Pomorza Środkowego, ul. Dominikańska 5-9,

godz. 9.00 - Otwarcie Konfrontacji:

J.M. Rektor Akademii Pomorskiej w Słupsku: prof. nadzw. dr hab. inż. **Zbigniew Osadowski**

Dyrektor Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku: **Marzenna Mazur**

Przedstawiciel Zarządu Instytutu Kaszubskiego: dr hab. prof. nadzw. **Daniel Kalinowski**

Prezentacje referatów:

- **9.10-9.30** mgr Rafał Foltyn (AP Słupsk/MPŚ), Rugianie wobec sąsiadów 983-1168 (w opisach literatury pięknej)
- **9.30-9.50** prof. Miloš Řežník (Niemiecki Instytut Historyczny, Warszawa), Husyci na Pomorzu. Czeska tradycja historiograficzna i literacka
- **9.50-10.10** dr Bronisław Nowak (Słupsk), Wojny pomorsko-krzyżackie. Przyczyny - przebieg - rezultaty
- **10.10-10.30** pastor Hans-Udo Vogler (Freienhufen, Deutschland), „Miteinander ist besser, als gegeneinander!“ Hambacher Fest von 1827

10.30-10.50 przerwa

- **10.50-11.10** dr Danuta Drywa (Muzeum Stutthof w Sztutowie), Trudne wybory. Postawy mieszkańców Pomorza w kontekście wydarzeń politycznych z lat 1914-1939
- **11.10-11.30** dr Krzysztof Korda (Miejska Biblioteka Publiczna w Tczewie), Między wojną a pokojem. Społeczeństwo polskie Pomorza w latach 1918-1920 na przykładzie wybranych powiatów
- **11.30-11.50** dr hab. prof. nadzw. Daniel Kalinowski (AP w Słupsku), Ucieczka przed śmiercią. Żydowsko-pomorskie wspomnienia z lat trzydziestych XX wieku
- **11.50-12.10** dr Elżbieta Bugajna (Instytut Kaszubski), Refleksje o II wojnie u wybranych poetów kaszubskich

12.10-12.30 przerwa

- **12.30-12.50** dr hab. prof. nadzw. Anna Sobiecka (AP w Słupsku), Wojna - Pokój - Słupsk. Konteksty teatralne
- **12.50-13.10** dr Witosława Frankowska (Akademia Muzyczna w Gdańsku), „A w Raduni krwawa woda...” Obraz wojny i pokoju w ludowych i autorskich pieśniach Pomorza od XIX wieku

Biuletyn Polonistyczny

- **13.10-13.30** mgr Zbigniew Studziński (AP w Słupsku), Dyskurs wspólnotowy w „Mszy żałobnej” Franciszka Fenikowskiego
- **13.30-13.50** mgr Krzysztof Lichtblau (USz), Wielkie Pomorze w komiksie

13.50-14.30 dyskusja

18.00 - Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Grodzka 3

panel dyskusyjny "Pomorze w kulcie wojny" (dr Kacper Pencarski - AP w Słupsku).

prezentacje filmów

piątek, 27 października

Akademia Pomorska w Słupsku, ul. Bohaterów Westerplatte 64, sala 414

- **9.00-9.20** dr Małgorzata Grzywacz (UAM), Cierpienie, ból i radość: czas wojny trzydziestoletniej na Pomorzu w świetle pamiętnika Hedwig von Burgsdorf
- **9.20-9.40** dr Joanna Flinik (AP Słupsk), Opowieści „na skraju...” Proza Ruth Rechenber i Ewy Kujawskiej
- **9.40-10.00** Marie-Luise Selden (Troisdorf, Deutschland), Otto Freundlich. The Road of Peace in Europe
- **10.00-10.20** mgr Dariusz Majkowski (AP Słupsk), Grudzień 1970 i lata osiemdziesiąte w reportażach i powieściach Stanisława Jankego

10.20-10.40 przerwa

- 10.40-11.00 - prof. Wojciech Skóra (AP w Słupsku) *Słupsk między wojną a pokojem. Kto zniszczył miasto w 1945 roku?*
- 11.00-11.20 - mgr Marcin Prusak (AP w Słupsku), *Obraz walk o Wał Pomorski i o Kołobrzeg w 1945 r. w wybranych utworach literackich PRL*
- 11.20-11.40 - mgr Krzysztof Skrzypiec (Arch. Państw. w Koszalinie, O/Słupsk) *Relacje administracji polskiej z Armią Czerwoną w Słupsku w latach 1945-1950*
- 11.40-12.00 - prof. Barbara Gawrońska-Pettersson (University of Agder, Norway), *„Kinderland ist abgebrannt.” Czasy wojenne i powojenne w Słupsku i Wrocławiu oczyma dzieci*
- 12.00-12.20 - mgr Zbigniew Walczak (UG), *„Dziadek w Wehrmachcie”. Rzecz o losach Kaszubów i Pomorzan we wspomnieniach, dokumentach i literaturze*
- 12.20-12.40 przerwa
- 12.40-13.00 - dr hab. prof. nadzw. Adela Kuik-Kalinowska (AP w Słupsku), *Kaszubskie miejsca kaźni.*
- 13.00-13.20 - dr Andrzej Stachowiak (UG), *Kulturowe uwarunkowania dewastacji denkmali z czasów Wielkiej Wojny na Pomorzu po 1945 roku*
- 13.20-13.40 - dr hab. prof. nadzw. Elżbieta Kal (AP w Słupsku), *Architektura w służbie wojny i pokoju. Obiekty Słupska z lat 30. XX w. w ideologicznym dyskursie*

Biuletyn Polonistyczny

- 13.40-14.00 – dr Andrzej Chludziński (IK), *Militarne ślady w nazewnictwie Pomorza Środkowego*
- 14.00-15.00 – dyskusja i zakończenie sesji

18.00 – Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Grodzka 3

panel dyskusyjny "Słupsk. Miasto i ludzie po 1945 roku" (mgr Dorota Ciecholewska – MPŚ). Pokaz filmów

Podczas Międzynarodowych Konfrontacji Kulturowych dostępna jest **wystawa Reformacja w Europie. Pomorze i Wschodnia Brandenburgia:**

- 10-27 października 2017 - Galeria Akademicka, ul. Boh. Westerplatte 64
- 28 października -7 listopada 2017 - Kościół Ewangelicko-Augsburski, ul. Słowackiego 40, Słupsk
- 8-21 listopada 2017 – Czytelnia Główna Miejskiej Biblioteki Publicznej w Słupsku, ul. Grodzka 3
- 22 listopada - 7 grudnia 2017 – Aula 1 Liceum Ogólnokształcącego w Sławnie, ul. Cieszkowskiego 4

Kierownictwo naukowe:

prof. nadzw. dr hab. Daniel Kalinowski

prof. nadzw. dr hab. Adela Kuik-Kalinowska

Data zgłaszania prelegentów: 30.04.2017 18:00

Data zgłaszania uczestników: 29.04.2017 22:00

Do pobrania:

- Wielkie-Pomorze_6_symposium.pdf
- Program1.doc

Linki:

- <http://polonistyka.apsl.edu.pl/index.php/125-miedzynarodowe-symposium-wielkie-pomorze-wojna-i-pokoj>

Słowa kluczowe: Kaszuby, Pomorze, przestrzeń pomorska, Wielkie Pomorze, tożsamość kulturowa, tożsamość historyczna